

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Codex traditionvm Corbeiensivm

Falcke, Johann Friedrich

Lipsiae ; Gvelpherbyti, 1752

§. 178. De bonis traditis in villa Hetrungun in pago Westfalon, nec non de divisione totius Saxioniaë in Westfaliam, Angariam atque Ostfaliam. Hic quoque agitur de pagis Boroctra, Dreini, et ...

urn:nbn:de:hbz:466:1-36114

Ab anno
854 vsque
877 re-
gnante
Hludo-
uico et

§. 177.

Tradidit *hrodgerus comes* (f) pro anima patris sui theodgeri quiddam habuit in *mayngotesbusun* (t) et in *boffesburium* (u) testes *marcbodo comes* (v) giki adalhard hildi bodo et alii VIII.

§. 178.

Tradiderunt duo fratres landuard et helmrid pro anima fratris sui alurid quiddam habuerunt in *hetrungun* (w) hoc tamen pacto si mulier eius ibidem

clientela Corbeiensi, solent tanquam feudo instrui. Illud hisce tantum adiicimus, *Ricdagum*, qui mansum, ad villam *Bennebus* positum, tradidit, videri fuisse *Ricdagum* pronepotem *Widekindi M.* et filium *Buniconis I.*, de quo egimus supra §. 104. not. (††).

De comite
Hrodgero.

(f) *Hrodgerus comes* fuit filius *Theodgeri*. De utroque iam supra §. 104. not. (n) egimus atque ex villis ipsis, *Theodgerum* comitem fuisse filium *Brunonis* Angariorum ducis, collegimus. Id vero neminem negaturum esse speramus, siquidem villam *Mayngotesbusun* ac *Boffesburium* ad alium dominum, quam ad potentissimum castrum *Brunonisburgi* possessorem, spectare vix poterunt.

De villa
Mayngotes-
busun.

(t) *Mayngotesbusun* villa erat, restante nostro Registro, sita in pago *Auga*. Nulla ergo alia villa intelligitur, atque vicus *Meingosen*, adiacens ad radices montis *Brunenberg*, in quo famosissimum castrum *Brunonis* existit. Cum igitur iam supra §. 103. not. (E) demonstraerimus, bona, in pago *Auga* posita, ad posteros ducis *Ecberti* relata fuisse: atque eam ob causam ipsum *Ecbertum* ducem pro filio *Brunonis* ducis habuerimus, *Theodgerum comitem* pro fratre ducis *Ecberti* quoque reputare libuit. Sperauimus, nos id iure optimo fecisse.

De villa
Boffes-
burium.

(u) *Boffesburium* praeterea in nostro Registro inseritur pago *Auga*, atque appellatur hodie *Boffeborn*, in antiquis autem membranarum, et adhuc anno 1573 scribitur *Boffzebhorn*. Situs eiusdem villae sic comparatus est, ut in eodem monte, in quo *Brunonisburgum* fuit, circiter mille passuum a *Brunonisburgo* septentrionem versus conspiciatur. *Brunonisburgum* eminet inter duas villas, *Mayngotesbusun* et *Boffesburium*: illa in valle; haec vero in alto monte, qui paullo tamen depressior est ipso *Brunonisburgo*. Quis autem sanae mentis crederet, potuisse hominem ex aliena gente haec bona possidere praeter dominum *Brunonisburgi* et praeter cognatos, ab eo pullulantes? Id ipsum ex nomine ipsius villae *Boffesburium* concludimus, quod nihil aliud, quam fontem cuiusdam *Bouonis*, significat. Quodsi igitur in familia *Ecbertina* seu *Luidolfina* nomen *Bouonis* obuium est, ut in fratre *Luidolfi* ducis eoque comite *Beuone* vidimus; probabilissime quidam e progenitoribus *Ecberti* ac *Brunonis*, ducum, nomine gauisus est *Bouonis*, a quo villam *Boffesburium* et *Boffesbus*, de qua posteriori vide §. 124. not. (h) nomina accepere. Id porro hic monere statuimus, nos nolle cum eo in arenam descendere, qui *Boffesburium* maluerit interpretari per casam seu tugurium, siquidem dialecto antiqua Saxonica casa et receptaculum perforatum adpellatur *ein Buer*, hodie *ein Bauer*, quam per fontem *Bouonis*. Nobis enim id perinde gratum erit, licet id certum sit, in villa *Boffesburium* reperiri fontem limpidissima praeditum aqua, ex qua hodie coquitur iucundissima cereuisia. Haec aqua olim sine vilo dubio vsui erat possessoribus castrum *Brunonisburgi* et in deliciis.

De comite
Marcbodone.

(v) De *Marcbodone comite* vide supra §. 106. not. (A). Ibi eum, quantum coniectura augurati sumus, pro satore dominorum *de Artzen*, *de Rumesbottelen*, et *de Oynhusen* venditauius. Probe vero haec concordant cum quadam traditione Corbeiensi, qua asseritur, in villa *Furstenauia* intra diocesim Corbeiensem ad radices montis *Köterberge* sita, quondam fuisse comites quosdam, in antiquissimis veteris Saxoniae nostrae dynastis relatos.

De villa
Hetrun-
gun et
pagis
Westfala,
Borustra,
Ruricgao,
Dreini.

(w) *Hetrungun* villa ponitur in Registro nostro intra pagum *Westfalon*. Hac determinatione nobis occasio datur, in situm tam pagi, quam villae huius, inquirendi. Ut autem ordine procedamus, iterum monere e re fuerit, *Saxoniam* omnem, quae seculo potissimum VIII. inter *Rhenum*, *Visurgim* atque *Albim* coërebat, in tres

tres populos diuisam fuisse, in *Ossalor* scilicet, *Angarior*, ac *Westfalor*. Hoc iam gubernante ante §. 152. not. (q) ex *Widkindi* nostri *Annalibus* demonstrauius; His *Caroli M. leges*, quas *capitularia* vocant, in præfens addimus, quas illustrissimus *Corbeiam* *Adal-* princeps *Paderbornensis*, *Ferdinandus a Furstenberg*, in monumentis *Paderbornensibus* e *Bibliotheca Vaticana* in lucem produxit. In earum exordio p. m. 305. hæc exstant verba: *Anno ab incarnatione domini nostri Iesu Christi DCCXCVII. et XXI. ac XXII. regnante domno Carolo præcellentissimo rege conuenientibus in unum Aquis palatio in eius obsequio venerabilibus episcopis et abbatibus seu illustribus viris comitibus V. kal. nouemb. simulque congregatis SAXONIBVS de diuersis pagis tam de WESTPHALAHIS et ANGRARIIS, quam de OSTPHALAHIS, omnes unanimiter consenserunt et aptificauerunt, ut de illis capitulis, pro quibus Franci, si regis bannum transgressi sunt, solidos LX. componunt, similiter Saxones soluent, si alicubi contra ipsos bannos fecerint.* His consentit Poëta Saxo, quem alii *Paderbornensem*, alii vero, et quidem rectius, *Corbeiensem* censent, quique res gestas *Caroli M. imperatoris*, regnante cæsare *Arnolfo*, versibus conscripsit. Horum partem aliquam e *Tomo I. Script. Rer. Brunuic. Leibn. p. 121.* non pigebit huc transcripsisse. En illam:

*Quæ (Saxonum gens) nec rege fuit saltem sociata sub vno,
ut se militia pariter defenderet usu,
sed variis diuisa modis plebs omnis, habebat
quot pagos tot pene duces, velut vnus artus
corporis in diuersa forent hinc inde reuulsi.
Sed generalis habet populos diuiso tenor,
insignita quibus Saxoniam floruit olim.
Nomina nunc remanent, virtus antiqua recessit.
Denique WESTFALOS vocitant IN PARTE manentes
OCCIDVA, quorum non longe terminus anne
a Rbeno distat. Regionem solis ad ortum
inhabitans OSTERLINGI, quos nomine quidam
OSTVALOS alio vocitant, confinia quorum
insessant coniuncta suis gens perfida Sclau.
Inter prædictos media regione morantur
ANGARII, populus Saxonum tertius. Horum
patria, Francorum terris sociatur ab austro,
oceanoque eadem contingitur ab aquilone.
Hanc igitur Carolus statuit sibi subdere gentem.*

Hæc ex dictis rite ponderatis emendari poterit locus, in *Actis S. Ludgeri* *Tom. I. S. R. B. Leibnit. p. 91.* obuius. Si enim ibi legitur, regem *Karolum* virum *Dei Lutgerum* pastorem constituisse in *orientali* parte *Saxonum*, cuius parochiæ sedes sit principalis in loco *Mimigerneford*; sine vilo dubio legendus est locus ita: *Karolus eundem virum Dei Lutgerum pastorem in OCCIDENTALI parte Saxonum constituit, cuius parochiæ sedes est principalis in pago Sudergoe in loco, cuius vocabulum est Mimigerneford.* Cum autem his verbis *Mimigerneford*, oppidum *Munster* in *Westfalia*, vti constat inter omnes antiquitatum scrutatores, designatum sit; id porro ex verbis iisdem elucet, *Westfaliam* fuisse in *occidentali* *Saxonum* parte, et sub se comprehendisse *pagum Sudergoe* aliosque pagos, vti infra videbimus. Quemadmodum vero supra docuimus, *orientalem* regionem seu *Ossfaliam* interdum quoque appellari *pagum Ossalon*, summa voce pagi pro tractu generali, omnem *Ossfaliam* complexo; ita quoque *pagus Westfalon* aliquando ponitur pro generali pago, totam *occidentalem* regionem *Saxonie* comprehendente. Si ergo diplomata indicant mentionem de *pago Westfalonum*, tunc sollicitè dispiciendum est, an pagus generalis, an pagus specialis, per *Westfaliam* intelligatur. Vocabulum ducatus interdum sumi pro pago generali, comitatus vero vocem pro pago speciali, supra §. 133. et §. 163. ex diplomate imperatoris *Hludouici* didicimus. Sine dubio igitur vilo per *ducatum Westfalonum* in diplomate regis *Hludouici*, supra §. 168. inserto, indicatur tota *occidentalis regio Saxonie*, in qua pagi speciales *Grainga* et *Hrecuuiti* sese contingebant. Vnde statim concludimus, *Adamum Bremensem* in *Historia* Lib. I. vera neququam prædicasse, sic narrantem: *quartus ex magnis Saxo.*

Ab anno
844 vsque
877 re-
gnante
Hudo-
uico et

Saxonia fluminibus est *Emisa*, qui *Westvalor* a reliquis illius provinciae dirimit populis, isque oritur in saltu *Paderburnensi*, currit autem per medios *Fresorum* terminos in oceanum *Britannicum*. Cum enim pagus *Hrecwiti* in comitatu *Tecklenburgico* et aliqua parte episcopatus *Osnabrugensis* obuius fuerit et quidem cis *Emisam* fluium; flumen *Emisa* terminus pagi generalis *Westfalorum* essenon potuit. Atque id eo certius esse arbitramur, quod ab auctore *Vita Reginae Mathildis* T. I. S. R. B. Leibn. p. 193, venerabilis *Witkindus* appellatur gloriosus dux in occidentali regione. Duxisse autem *Widekindum* contra *Carolum* M. tantum *Saxones*, trans *Emisam* habitantes, nemo, quantum scimus, adhuc asseruit, putamusque, nos supra saepius in alia omnia iuisse. Occidentalis regionis limites si exacte designare atque curate circumscribere iuar, ut constat, quomodo *Westfalorum* respublica ab *Angaria* fuerit diuisa, tum omnino omnes pagos, trans *Wiseram* sitos, ob oculos nobis ponere debemus, id ponderaturi, quinam plane prorsus ad *Angariam* referantur, et in quibus lex *Angaria* fuerit in usu. Vnde patet, eosdem pagos ad *Angariam* occidentalem spectasse. Adhaec id certum est, hosce pagos *Auga*, *Nitbega*, *Hessi* *Saxonium*, *Ittergo*, *Almunga*, *Parberga*, *Westiga*, *Thadmali*, *Huuctigo*, *Lilithi*, atque *Enterigawi*, ad *Angariam* occidentalem referendos esse. Quum porro Poeta noster, ante adductus, *Angariam* *Hassis* coniungat, ab aquilone autem ad oceanum protendat; *Angarios* ipsos toto illo *Vifurgis* tractu per *Hoianum*, *Diepholtanum*, *Detmenhorstianum* atque *Oldenburgicum* comitatus ad mare vsque sese diffudisse oportet. Omnes ergo pagi in eadem *Vifurgis* ripa ad *Angariam* fuerunt relati. In *marca* *Sturmeti* terminum fuisse *Angariae* ac pagi *Westphalon*, patet ex villa *Ermete*, quae in *Registro* nostro nominatur *Arwitte*, ac intra *marcam* *Sturmeti* collocatur; teste *Vita Meinwerci* Tom. I. S. R. B. Leibn. p. 554. Eo igitur in pago tractus maior *Westalon* erat. Hanc differentiam nullo modo inuicem conciliare possumus, nisi statuamus, *Angariam* conterminasse *Westfaliam* in eadem regione. Id ipsum *marca* nostra *Sturmeti* indicat, ut iam ante §. 176. significauimus. Intellegitur ergo ob hanc rationem semper vnus idemque vicus. Non procul a *Rheno* limites *Westfaliae* fuisse, patet non solum e verbis Poetae *Saxonis* ante excitatis, sed etiam e villa *Herbette*, in pago *Westphalen* sita et in comitatu *Herimanni* conspicua, quam *caesar* *Heinricus II* monasterio *Kauffungo* anno 1020 tradidit, quamque *Fridericus comes*, (de *Isenberg*) qui factionem scelestam peregit occidendo *Coloniensem archiepiscopum* (*Engelbertum*), tenuit in feudo de manu *abbatis* in *Kauffungen*, testantibus diplomatis in *Kuchenbeckeri* *Analect.* *Hass.* coll. I. p. 74. seqq. et per quam intelligimus *Herven*, locum ducatus montium intra praefecturam *Windeck*. Quamuis autem statuere non audeamus, *Westfalos* ipsam *Rheni* ripam attingisse, quippe quam *Franci* cum munimentis suis tenuisse videntur; *Boructuarii* tamen a *Saxonibus* vel victi vel vltro in vnam cum *Westfalis* rempublicam coaluisse videntur. Hinc pagum *Boroetra* pagis *Westphalicis* annumerare liber. Hunc pagum a *Brucleris* veteris *Germaniae* populis, quos *Sulpitius Alexander* apud *Gregorium Turonensem* Lib. II. cap. IX. *Rheni ripa proximos* appellat, nomen accepisse, probabile est. Nomen terrae haesit ex solo, etsi mutatis habitatoribus. *Gregorius III* pontifex nominat eos in epistola quadam *Bortharor*, alii vero *Boructuarior*, quos habitasse arbitramur in aliqua parte ducatus *Bergensis*, vbi villae *Brucken*, *Broick* et locus *Brouck* reliquiae *Bruclerorum* esse videntur. Villae, quae huic pago tribuuntur, sunt:

1) Villa *Porricbeci*, quae erat in pago *Boroetra*, *Chartulario Werthinensite* Tom. I. S. R. Brunf. Leibniti p. 117. Haec villa nulla videtur alia fuisse, nisi *Poderbach* vicus, in archiepiscopatu *Coloniensi* quatuor milliaria ab vrbe *Bonna* situs.

2) Existit, eodem *Chartulario* teste l. c. p. 110, in pago *Borterga* villa *Castorp*, quam habemus pro vico *Kreistorp*, in ducatu *Montium* sub praefectura *Lulstorf* duo circiter milliaria sito ab vrbe *Bonna* versus aquilonem.

3) Erant anno 862. in pagis *Dreini* et *Boroetra* et in comitatibus *Burchardi* et *Warini* villae *Seliheim* et *Stockheim*, teste quodam diplomate *Ludouiciano*. De villa *Seliheim*, in pago *Dreini* sita, infra quaedam diximus; *Stockheim* autem est locus *Stockheim* in ducatu *Bergensi*, sub praefectura *Lulstorfensi*. In *Registro* *MScto* *Bonorum* abbatiae *Werthinensis* hic pagus appellatur *Boroetra*, eidemque tribuuntur

4) *Holt-*

- 4) *Holtbem*
 5) *Hamarichi* et
 6) *Mulinaufun*.

guber-
 nante
 Corbe-
 iam Adal-
 gario.

Holtbem esse poterit *Helden* in Montium ducatu eiusque præfectura Solingenfi, duo milliaria distans ab vrbe Duffeldorf versus orientem. *Hamarichi* est *Herchen* sub præfectura Blanckenberg, vel *Harnrad* sub præfectura Steinbach in eodem ducatu Montensi; *Mulinaufun* autem videtur *Mulboven*, locus præfecturæ Lulstorfensis, non procul a vico Kreistorp conspicuus. Si diis placeret, adnumerare his locis vellemus

7) villas *Velsenberg* et 8) *Ratingen*, quarum auctor Vita S. Swiberti Tom. II. S. R. Brunf. Leibn. p. 235. et p. 336. mentionem iniecit, easque prouinciæ Boruictuariorum tribuit. *Ratingen* enim esse poterit *Raetgen* locus, in comitatu Homberg situs, quatuor milliaria disiunctus ab vrbe Bonna versus orientem, et *Velsenberg* erit Volberg, in ducatu Montium locus sub præfectura Porze, duo milliaria, et quod excurrit, situs ab vrbe Colonia versus orientem. Cum autem Vita S. Swiberti referatur inter scripta supposititia, nihil definimus. Inter hæc euidenter patet e dictis, pagum *Boroetra* non existisse circa oppidum Borken, in Monasteriensis episcopatu situm, sed in ducatu Montium esse locandum, eundemque fuisse conterminum pago Loginacowe versus orientem, ad quem scilicet villa Altinchirichan spectauit, quæ est Aldenkirchen in terminis comitatus Hachenberg in Coloniensi archiepiscopatu; versus Aquilonem autem pagus *Boroetra* contiguus erat pago Rurichowe, quem in aliqua parte ducatus Cluensis, atque in aliqua parte ducatus Montensis reperiendum esse, demonstrabimus infra §. 229. Quodsi vltra progredimur, deprehendimus Lippiam flumen, ad quod pagum *Dreini* fuisse, habemus compertum. Ad Westfalorum pagos eum spectasse, ex verbis Poëtæ Saxonis discimus, qui ad annum 784. Tom. I. S. R. B. Leibn. p. 133. ita canit:

Filius interea regis (Caroli,) qui par genitori
 indole mentis erat, tum nomine dictus eodem,
 cum patriis exercitibus, quos ipse regebat
 in Westfalorum pago cognomine *Dreini*
 eiusdem populi turbas ad bella paratas
 offendens, statim certamine vicis equestri.

Ad Lippiam flumen autem pagum *Dreini* situm fuisse, ex Actis Idæ ducissæ Tom. I. S. R. B. Leibn. p. 172. seq. patet, e quibus hæc adducimus verba: *Ad illum locum, qui Saxonica lingua HIRUTFELD nuncupatur, qui est in pago DREINI in LUPPÆ fluminis ripa, nonnulla illustris viri Ecberti pradia respiciebant, ubi Deo dilecta matrona Ida frequentibus commorari et semper recentibus in Dei cultu laboribus intentissime consueuerat insudare.* Hic autem locus *Hirutfeld* est *Hirtfeld* ad Lippiam fluuium, intra terras episcopatus Monasteriensis. Locus nunc dicitur *Hertzfeld*, situs in præfectura Stromberg, insignis Gograviatu, ad quem parochiæ duæ, vulgo *Kirspele* adpellatæ, referuntur. In proximo est villa *Hoveftadt*, in qua dicitur commoratus *Egbertus*. *Hirutfeldi* a. 830. obiit *Berengarius* sanctus, qui cum Carolo Magno ac *Eberto* in Westfaliam venerat. Sepulti sunt ibi *Ebertus* eiusque vxor *Ida*. *Stangenfollius Annal. Westphal.* L. II, p. 104. 127. Vide *Ioannis Hobbellingi Beschreibung der gantzen Stifis Münster*, Dortmund 1742, 8, p. 25. ac *Appendicem III Ioannis Diderici de Steinen* p. 330. seq. *Hirutfeldi* proceres imperii Germanici coierunt a. 1024, 8. Sept. 1027. 14, Sept. teste *Vita Meinweri* p. 557, 559, ed. Leibn. *Christianus Iunckerus* posuit pagum *Dreini*, *Dragim*, *Dreini*, *Driene*, *Draigni* ad villam Ducatus Cluensis *Dreuenich* seu *Dreuenack* versus Wefaliam, p. 115. *Introd. ad Geogr. medii ævi*. Videtur fluuius *Lippe* seu *Lupia* olim vocatus fuisse *Drene*. In hac regione porro reperiebatur *Lisborn abbatis*, quæ eodem in pago *Dreini* quoque olim existit. Anno enim 1019 *Heinricus imperator Thiedericus Mimigarnesfordensis ecclesiæ episcopo concessit et confirmavit abbatiam Lisborn in pago Dreini in comitatu Herimanni comitis, quam antea Mimigarnesfordensis ecclesiæ habere videbatur etsi sine scripto, interuentu ac petitione Cunigunde imperatricis aliorumque fidelium scilicet Euerhardi Bauenbergensis, Meinweri Patherbrumensis, Adelbaldi Traiectensis episcoporum, ducisque Godesfridi*, teste *Vita Meinweri* p. 547. *Conf. Schatenii Hist. Westfal.* L. IX, p. 603. L. X, p. 641. Villam *Selibem* in eodem pago *Dreini* existisse, iam

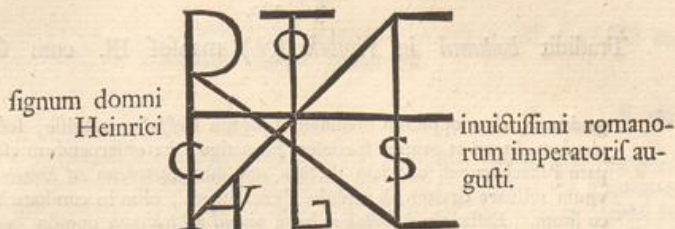
Ab anno
854 vsque
877 re-
gnante
Hludo-
uico et

ante indicauimus ex diplomate Hludouici regis ad annum 862. Intelligimus autem per eandem villam locum *Sellem*, in episcopatu Monasteriensi inter Cappenberg monasterium et Halteren situm. Hic porro pagus *Dreini* fuisse idem videtur, qui Tom. I. Leibn. p. 110. appellatur *Dreginni*, vbi villa *Werina* huic pago tribuitur, quæ probabilissime est vrbs *Werne*, sita ad Lippiam haud procul a monasterio Cappenberg. In præfectura Episcopatus Monasteriensis *Werne* vnicum exstat oppidum *Werne*, cui locus inter proceres est prouinciales. Præfectura complectitur parochias tredecim. In præfectura conspicuum est monasterium ordinis præmonstratensis, quod Godefridus et Otto fratres Cappenbergici, Comites, 1122 instituerunt in loco Cappenberg, nonnisi nobiles episcopus genuinos tenens. Conf. Hobbelingum p. 31. seq. Monasterium id nullius Episcopi obedientiæ est obnoxium, vulgo dictum *Gotteshaus*. Conf. I. D. de Steinen l. c. p. 333, seq. Sic iterum descendimus in marcam *Sturmethi*, et simul in pagum contiguum *Westfalon*, ex quo paululum defleximus, penetramus. Pagum enim *Westfalon* conterminum fuisse pago *Dreini*, probat diploma cesareum Heinrici IV. in quo ad annum 1059 Immodo episcopo Paderbrunnensi prædium, *Puningun* dictum, cum tribus vorawere *Sumerfeldi*, *Botefeldorp* et *Calinbiki*, situm in pagis *Westfalon* et *Treini* in comitatibus Bernhardi ducis, Rotgeri et Bernhardi comitum, in proprium dedit ac tradidit. Quæ villæ in *Westfalia* ducatu reperuntur. Atque, in eius ducatus maiori parte *specialem pagum Westfalon* existisse, arbitramur. Id ipsum comprobant villæ, quæ huic pago tribuuntur. Ante vero quam eas adducimus, monendum est, pagum *specialem Westfalon* ad similitudinem pagi *Falbon*, in orientali regione situm, dictum esse videri. Quemadmodum enim iam ante docuimus, omnem orientalem Saxoniam interdum appellari *Astfabla* seu *Ostfablen*, in ea autem *specialem* quandam pagum reperiuntur fuisse inter Brunsvigam et Hildesiam vrbes, qui dictus fuerit *Falben*: ita tota occidentalis regio quidem pagi *Westfalon* nomine solet venire. Speciatim vero pagus *Westfalon* appellabatur regio, quæ intra et circa comitatum Arensbergicum visitur. Huic prouinciæ nomen ducatus *Westfalia* hæsit, quamuis ante Heinrici Leonis, ducis Saxonie, tempora sub ducatu *Westfalia* appellatione omnes, relati ad antiquam *Westfaliam* pagi, sint comprehensi. Id enim facile e diplomatibus demonstrari posset, si res probatione indigeret. In *Registro MScto Bonorum Abbatie Corbeiensis* deprehendimus primo villam *Storobur* in pago *Westfalon*, per quam intelligimus designari *Storinghusen* vicum, ad Ruram in ducatu *Westfalia* situm haud procul a Fursenberg vico. Deinde eidem pago tribuitur locus *Kestiki*, vicus *Kestelick*, inter Padberg, Brilon, Ruden et Rigelstein, eodem in ducatu, in terminis pagi Itegowæ situs. Villam *Eruette* in pago *Westfalon* poni, iam ante vidimus. Et quamuis eadem villa quoque in marca *Sturmethi* ponatur, pagus tamen *Westfalon* nullam aliam ob causam adiiicitur, nisi vt indicetur, eadem in regione pagum quandam *Westfalon* quondam existisse. Porro in eodem pago inueniebatur villa *Hetrungun*. Indicatur procul dubio *Herderingen*, vbi celebratissimi domini Barones de Fursenberg palatium atque alia iura habent. Tum erat in pago *Saxonico Westfala*, et in comitatu Herimanni comitis, curtis nominata *Triburi*, quam cesar Heinricus abbatie in Patherbrunnon, vulgo dictæ *Abdinghov*, donauit, vti sequentes approbant litteræ, quas e *MScto* adiungere licebit.

Q In nomine seq et indiuidue trinitatis. Heinricus diuina fauente clementia romanorum imperator augustus. Si eterna et semper benigna accipere desideramus temporalia et transitoria pro dei amore deuote erogare debemus. Quapropter nouerint omnes Xpi fideles presentes scilicet atq. futuri qualiter nos pro redemptione anime nre ac dilectissime coniugis nre chunigunde et per interuentum ac indefessum seruitium uener. epi meginuuarci quandam nri iuris curtem *triburi* nominatam in pago *Saxonico uuestfala* sitam in comitatu *herimanni comitis* cum omnibus appendiciis seruis et ancillis liberis quoq. cum tali seruitio et censu qualem nobis soluebant et agebant molendinis piscationibus uenationibus siluis pascuis pratis et omnibus utensilibus ad eundem locum pertinentibus ad abbatiam in patherbrunnon a p'dicto epo

ēpō meginuuarco inchoatam et stabilitam ad ecclesiam ab eodem in honore dñi saluatoris et omnium scōrum dedicatam donauimus. ea scilicet ratione. vt monachi sub regula sc̄i benedicti inibi deo seruientes deinceps liberam de eadem curte habeant potestatem utendi mutandi et ad communem vsū illorum quidquid exinde liberit tractandi. Et vt hec nra auctoritas stabilis et inconuulsa omni permaneat quo hoc p̄ceptum inde conscriptum impressione sigilli nri iussimus insigniri propriaq; manu confirmauimus.

gubernante
Corbeiam
Adalgario.

Gunthariuf cancellariuf ad uicem erkanbaldi archicappellani recognoui.

data XII. kal. martii indictione III. anno dominice incarnat. MXX. anno uero domni Heinrici sc̄di regnantis XVIII imperii autem VI. actum colonie feliciter amen.

Per villam *Triburi* designari credimus vicum *Dreuer*, situm haud procul a *Beleke* in ducatu *Westfalia*. Probe autem hanc villam *Triburi* discernere oportet a villa regia *Triburi*, quae palatium regium erat, in *Francia* intra pagum *Rinichgoue* et in comitatu ducis *Cononis* situm anno 985. In diplomatibus caesareis ob crebros imperii conuentus ibidem habitos id palatium est celebratissimum, hodie dictum *Trebur*, situm intra terras *Landgrauiarum Hassio-Darmstadiensis* in satrapia *Russelheim* inter *Darmstad* et *Moguntiam* oppida.

In pago *Westfalon*, et in comitatu *Bernhardi* comitis, erat porro anno 1023 praedium *Hobunsle*, testante diplomate quodam *Heinrici Romanorum* imperatoris *Augusti*. Querimus merito, vbinam illud situm fuerit. Id autem docere nos possunt chartae collegii *Bustorfiani*, in suburbio *Paderbornensis* ciuitatis, a *Meinwero Paderbornensi* episcopo anno 1036 instituti, e quibus patet, villam *Hobunsle* ad parochiam canonicorum, in eo collegio viuentium, referri. Quod si autem ad *Alme* fluuium existitisse pagum *Almunga*, et circa urbem *Paderbornam* vsque ad vicum *Thulen* pagum *Patherga* fuisse, et hos pagos ad *Angariam* spectasse, iam ante docuimus; pagus *Westfalon* ab oppido *Erwitte* et *Bockenvörde* vsque in comitatum *Ritbergensem* patuit et in regione inter *Lippiam*, *Amisiam*, *Vurlam*, *Glennam*que amnes collocandus est. Haec autem est illa regio, in qua, vno vico *Delbrugge* excepto, incolae dispersis longe lateque villis et tuguriis habitant, industrii, robusti et laboris patientes, ideoque ad militiam aptissimi. In eo natales suos habuit *Iohannes comes de Spürcke*, humili quidem inter rusticos ortu, sed militari et supra natalium sortem praecelsa indole, qui per omnes militiae gradus prouectus demum supremus exercitus caesarei dux *Hungariam* perdomuit, belli fulmen ex agro, vii etiam *Iohannes comes de Werth* fuit terrae filius, postea vocatus ad exercitus ducendos hostesque fatigandos. Fuerunt autem in eadem regione *marca Aspithara*, *Hildelinbuson*, *Rengithinbuson* et *Thurnisbora*, quae procul dubio totam *Angariam* et pagos *Patherga* et *Westfala* a pago *Westfalon* hac in regione diuiserunt. Pagum enim *Sudergo* circa ciuitatem *Monasteriensem* conterminum fuisse pago *Patherga*, illa ad urbem *Paderbornam* villa *Hobunsle* non permittit. Eodem in pago *Westfalon* eodemque in comitatu *Bernhardi* situm donauit anno 1023 *Heinricus* imperator ecclesiae *Paderbornensi* praedium *Steini*, quod *Nic. Schatenius* in *Annal. Paderbornens.* Tom. I. p. 451. oppidum *Steinheimb* fuisse perhibet. Eam opinionem assensu nostro comprobare minime possumus. Quemadmodum enim iam supra ne-

Ab anno
854 vsque
877 re-
gnante
Hludo-
uico et

ibidem uellet habitare ipsam quamdiu uiueret haberet fin autem et post excessum eius ad reliquias scōrum martirum stephani atque uiti pertineat iure hereditario testef ico thiadrid marcuuarduf adaluuarduf.

§. 179.

Tradidit tatto in *hetlogun* (x) mansum unum cum mancipiis duobus eruli et alffuit testef aluric friteric hemmic adulf runger uerin ailger.

§. 180.

Tradidit *haduui* in *rimbeke* (y) mansos III. cum familiis in *fran-*

gauimus, circa oppidum Steinheim pagum *Wessalon* existisse, sed pagum generalem *Angeri* et pagum specialem *Huuetigo*: ita obseruandum est, in episcopatu Paderbornensi esse iam dictum oppidum *Steinheim ad Emmeram*, distans unum milliare circiter ab acidulis Pyrmontanis, olim in comitatu Sualenbergico situm. Exstat aliud *Steinheim* haud procul a *Lichtenau* oppido, unum milliare circiter ab vrbe Paderborna omnino distante. Neque hunc vicum hic intelligere licet, quia haec villa, si ipsa anno 1023 iam existisset, pago *Patbergo* fuisset contributa. *Heribrumun* enim villa, ut iam supra §. 30. uidimus, in pago *Patbergo* posita erat, quae longius abest ab vrbe Paderborna, quam vicus *Steinheim*. Tum uero per *Steini* designari nequit locus *Steenbusen*, in eodem episcopatu Paderbornensi situs inter *Geseke* et *Buren*. Marca enim *Sturmetbi*, quae, ut supra docuimus, terminus *Angaria* et *Westfalia* erat, illud non permittit. *Steinem* ergo vicus, dictus *dorp Steinem*, cuius tertiam partem domini de *Schilder* in feudo tenent ab ecclesia Paderbornensi, melius uillae *Steini* consonare in pago *Wessalon* uidetur. Hanc in regione, in qua *Hoenfili* reperiebatur, existisse, probabile est. Sin uero mauis per pagum *Wessalon* significari pagum generalem *Wessalon*, nobis id perinde gratum erit. Vocabulum enim *Wessalon* interdum sumi pro pago generali, negari nequit. Atque id ipsum probat diploma imperatoris *Heinrici IV*, quo ad annum 1085 *Liemaro Hammaburgensi* archiepiscopo *abbatiam Fredena*, in pago, *Wessalo* dicto, et in comitatu *Gerhardi* comitis sitam, concessit, quae sine ullo dubio est *Vreden*, monasterium sanctimonialium virginum in diocesi *Monasteriensis*, inter urbem *Monasterium*, et inter *Borckelo* in confinio comitatus *Zutphanensis* situm. De eo conferendus est *Ioannes Hobbelling* in *Beschreibung des gantzen Stift Müntsters* p. 40, et *I. D. de Steinen* in *Appendice tertia* p. 338. In hac porro regione, ut postea docebimus, situs erat pagus specialis *Scopingo*. Hanc sententiam denique confirmant uillae *Wyenerwald*, *Ballana*, *Muchuris*, *Gheuetum*, *Laarun* et *Heribrunno*, quippe quae aequae uiscbantur in pago *Westfalo*. De hisce alio tempore acturi sumus, illud tantum addentes, *Heribrunno* uillam uideri esse *Herbirum* ad fluuium *Emisam*, in inferiori episcopatu *Monasteriensis* sitam.

De villa
Hetlo-
gun.

De villa
Rimbeke
et Hadu-
wi abba-
tis Wari-
ni sorore.

(x) *Hetlogun* villa sita fuerit oportet in episcopatu *Osnabrugensi*, indice nostro *Registro*. De villa pluribus exponemus in *Historia* nostra *Corbeiensis*.

(y) *Rimbeke* villa in nostro *Registro* inuenitur posita intra pagum *Hessi*. Vnde rectissime concludimus, hanc esse eandem uillam, quae supra §. 92. appellabatur *Rimbechi*. Ipsa hodie uocatur *Rimbeke*, iacetque inter *Warborg* oppidum et monasterium *Hardehufen*, seu, ut accuratius situm indicemus, inter *Narden* et *Scherue*, vicos episcopatus *Paderbornensis*. Cum igitur comes *Amalungus* in eadem uilla §. 92. quaedam donauisset, quem fuisse maritum *Hadwy*, ex §. 125 et 149. patet, indubie *Haduwi*, quae hoc testante §. tres mansos donauit ad *Rimbeke* sitos, soror *Luidolfi* ducis, et filia *Ecberti* ducis fuit, genitrix quippe celebratissimae familiae ducalis *Billinganae*. De hac egimus §. 104. not. (w). Ut autem constet, ad quosnam haec bona, in *Rimbeke* posita, peruenerint, producemus litteras *Henrici*, nobilis domini de *Homborg* et abbatibus *Corbeiensis*, quarum haec est summa:

Nos